

ФОП ЛУНЯЧЕК ВАДИМ ЕДУАРДОВИЧ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проєкту «Professional
Development»

Вадим ЛУНЯЧЕК

10.09.2024

ПРОГРАМА

**ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
«ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
ВІДПОВІДНО ДО ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ
БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»
(курси тривалістю – 30 години)**

Розробник програми:

к. пед. н. Мельник Надія Адамівна

Харків
2024

© Мельник Н.А., 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні положення

Освітня програма для підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», Державного стандарту базової середньої освіти.

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності педагогічних працівників в умовах реформування освіти, а також основні завдання щодо розбудови нової української школи, вимоги суспільства щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями.

Цільова аудиторія: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Мета освітньої програми: професійний розвиток педагогічних працівників, вдосконалення раніше набутих та формування нових загальних і професійних компетентностей учителів, необхідних для оцінювання результатів навчання здобувачів освіти як індикатора вдосконалення якості освітньої діяльності для розбудови у кожному закладі загальної середньої освіти системи оцінювання результатів навчання в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

1. Ознайомлення із рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти.
2. Окреслення сучасних підходів до оцінювання результатів навчання здобувачів освіти нової української школи.
3. Формування практичних умінь та навичок щодо застосування основних видів, форм та методів оцінювання результатів навчання, інструментів формуального оцінювання, записів у класний журнал.

Очікувані результати навчання:

Знання й розуміння:

- принципів, функцій, об'єктів оцінювання;
- підходів (бального, вербального, рівневого) до вираження оцінки;
- структури Свідоцтва досягнень, характеристик навчальної діяльності, сформованих відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених ДСБСО;
- концептуальних і методичних особливостей різних видів оцінювання;
- сутності формуального оцінювання, стратегій здійснення формуального оцінювання;
- методів і прийомів для організації різних видів оцінювання, розвитку в учнів здатності до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання.

Уміння:

- здійснювати різні види оцінювання результатів навчання учнів (формувальне, поточне, підсумкове);
- організовувати оцінювальну діяльність на основі самооцінювання й взаємооцінювання;
- формулювати об'єктивні й зрозумілі для учнів навчальні цілі, визначати критерії оцінювання;
- застосовувати формувальне оцінювання з метою підтримки учнів в освітньому процесі, забезпечувати компетентнісний та особистісно орієнтований підходи в навчанні;
- добирати й використовувати завдання для оцінювання результатів навчання учнів відповідно до ДСБСО; адаптувати або вдосконалювати їх відповідно до освітніх потреб і можливостей учнів;
- створювати умови для формування в учнів уміння здійснювати рефлексію власної навчальної діяльності;
- обирати відповідні навчальні методи для визначення навчальних потреб учнів, розвитку їх самостійності й взаємодії, відслідковування прогресу в навчанні та перевірки розуміння;
- планувати урок, який підтримує освітній процес, з використанням інструментів формувального оцінювання;
- прогнозувати ефективність застосування елементів формувального оцінювання у власній педагогічній діяльності.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здійснення професійної діяльності з урахуванням принципів дитиноцентризму, розвитку особистості, педагогіки партнерства;
- здатність критично оцінювати вітчизняний і зарубіжний досвід з проблеми оцінювання результатів навчання учнів;
- готовність застосовувати нові підходи до оцінювання результатів навчання учнів у сучасній школі, мотивація до розроблення нових інструментів оцінювання, власної педагогічної діяльності.

Обсяг освітньої програми: 30 годин, 1 кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Форми реалізації освітньої програми: очно-дистанційна або дистанційна (за вибором слухачів).

Документ про засвоєння освітньої програми: сертифікат.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Розбудова системи оцінювання результатів навчання учнів у новій українській школі.

Дитиноцентрична парадигма освіти та прийняття нових освітніх стандартів. Перехід на компетентнісне спрямування освіти, оновлення підходів до організації освітнього процесу, до оцінювання результатів навчання учнів.

Особливості розбудови стимулювальної системи оцінювання результатів навчання учнів у закладі загальної середньої, спрямованої на реалізацію компетентнісного підходу до навчання, який є пріоритетним у розбудові освітнього процесу в Новій українській школі.

Складові сучасної системи оцінювання результатів навчання учнів: принципи, об'єкти, результати, функції, види, форми, способи і методи оцінювання, шкали, критерії, правила і процедури, за якими здійснюватиметься оцінювання, а також інструментарій та ціннісні орієнтири оцінювання в новій українській школі.

Відкритість і прозорість системи оцінювання; правила і процедури; особистісна відповідальність учнів за результати навчання.

Загальні критерії та шкали оцінювання результатів навчання:

- загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів як основа критеріїв оцінювання за освітніми галузями;
- рівні: початковий, середній, достатній, високий, з яких кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові;
- оцінювання результатів навчання у 12-бальній шкалі;
- опис кожного бала шкали оцінювання з урахуванням структури компетентності (знання, уміння, цінності, ставлення) і наскрізних у всіх ключових компетентностях умінь (читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно й письмово, критично й системно мислити, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми, творчість, ініціативність, здатність співпрацювати з іншими людьми).

Ціннісні орієнтири оцінювання результатів навчання здобувачів освіти:

- оцінювання має здійснюватися на засадах компетентнісного підходу;
- оцінювання має бути справедливим, об'єктивним, незалежним, доброчесним;
- оцінювання є частиною освітнього процесу;
- залучення учнів до розроблення критеріїв оцінювання, здійснення само- та взаємооцінювання;
- кожен заклад освіти та вчитель мають право на власну систему оцінювання.

Свідоцтво досягнень.

Практика та інструменти оцінювання. Автономія закладу освіти у розробленні власної системи оцінювання. Оцінювання та оцінка.

Тема 2. Об'єкти, результати, принципи та функції оцінювання результатів навчання учнів відповідно до ДСБСО.

Об'єкти оцінювання – результати навчання учнів.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти.

Принципи оцінювання. Вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання, механізми її забезпечення.

Функції оцінювання:

- формувальна – забезпечує відстеження динаміки навчального поступу;
- констатувальна – забезпечує встановлення рівня досягнення результатів навчання;
- діагностувальна – надає інформацію про стан досягнення результатів навчання, наявність навчальних втрат, причини виникнення утруднень;
- коригувальна – надає змогу вчителю відповідним чином адаптувати освітній процес;
- орієнтувальна – надає змогу відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток;
- мотиваційно-стимулювальна – активізує внутрішні й зовнішні мотиви до навчання;
- розвивальна – мотивує до рефлексії та самовдосконалення;
- прогностична – ставить цілі навчання на майбутнє;
- виховна – сприяє вихованню в учнів свідомої дисципліни, наполегливості в роботі, працьовитості, почуття відповідальності, обов'язку.

Тема 3. Основні види та форми оцінювання результатів навчання учнів.

Основні види оцінювання: формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне), ДПА.

Поточне й підсумкове оцінювання. Таксономія навчальних цілей.

Формувальне оцінювання:

- сутність формувального оцінювання;
- навчальні цілі й критерії успіху;
- зворотний зв'язок, методи отримання вчителем зворотного зв'язку щодо сприймання і розуміння учнями навчального матеріалу;
- само- і взаємооцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- педагогічні техніки, методи й прийоми формувального оцінювання, інструменти здійснення;

- оцінювання результату й процесу групової форми діяльності (парна, командна тощо).

Підсумкове оцінювання результатів навчання:

- мета: співвіднесення фактичних результатів навчання, яких досягли здобувачі освіти, з обов'язковими / очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом / модельною навчальною програмою за певний період навчання;

- особливості: здійснюють періодично; кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель / учителька може встановлювати самостійно;

- підсумкові роботи можуть забезпечувати охоплення одного, декількох або всіх груп результатів, визначених у Державному стандарті, у межах вивченого впродовж певного періоду, і мають забезпечувати об'єктивність оцінювання.

Семестрове оцінювання результатів навчання:

- здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені критеріями оцінювання за освітніми галузями, з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності.

- для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр учитель / учителька може запропонувати учнівству: виконати комплексну підсумкову роботу, завдання якої дозволяють установити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в критеріях оцінювання за освітніми галузями; виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у критеріях оцінювання за освітніми галузями;

- відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед здобувачами освіти, та коригування освітнього процесу;

- у Свідоцтві досягнень семестрові оцінки виставляють за групами результатів, а на підставі оцінок за групами результатів виставляють загальну оцінку за семестр з кожного навчального предмета / інтегрованого курсу навчального плану освітньої програми закладу освіти;

- оцінка за семестр може бути скоригованою.

Річне оцінювання результатів навчання:

- підсумкове оцінювання за рік не здійснюють;

- річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок;

- річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри; для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня і учениці протягом року;

- річне оцінювання також може бути скоригованим.

Способи та засоби, форми та методи оцінювання результатів навчання:

- усне опитування (індивідуальне, групове тощо);

© Мельник Н.А., 2024

- спостереження;
- аналіз портфоліо;
- письмові завдання (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);
- практичні завдання (завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; навчальний проект; робота з картами, діаграмами; заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо);
- завдання із використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо);
- самооцінювання, взаємооцінювання;
- комплексне, що поєднує різні способи й засоби оцінювання.

Рефлексивне оцінювання.

Розроблення та аналіз завдань для оцінювання результатів навчання учнів відповідно до ДСБСО.

Міжнародний досвід з проблем оцінювання (PISA, TIMSS тощо).

Тема 3. Особливості оцінювання учнів з особливими освітніми потребами.

Адаптація методів і прийомів оцінювання відповідно до потреб учнів з ООП.

Зв'язок оцінювання з індивідуальною програмою розвитку. Особливості врахування індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців ІРЦ.

Добір форм оцінювання: здійснюють індивідуально з обов'язковим урахуванням можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я дитини.

Особливості врахування при оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей складових (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

Визначення критеріїв, за якими будуть оцінювати якість результатів навчання учня з ООП, та способів їх фіксації для кожного з навчальних предметів / інтегрованих курсів освітньої програми командою психолого-педагогічного супроводу.

Роль вчителя та асистента: оцінювання результатів навчання учнів має здійснювати вчитель, асистент учителя не бере участі в оцінюванні, він веде спостереження за розвитком дитини з ООП, фіксує досягнення, динаміку розвитку та перепони тощо.

Формувальне оцінювання: постійний зворотний зв'язок з учнями; самооцінювання та взаємооцінювання учнів; коригування навчання; вплив на мотивацію учнів; інструменти: не фіксують у класному журналі, рекомендовано

вести спостереження за навчанням учня або формувати портфоліо (учня, вчителя, поточне).

Підсумкове оцінювання: завдання для перевірочних робіт розробляє вчитель на основі змісту освітнього стандарту та навчальної програми, за якою навчається учень. В умовах нестабільного доступу учнів до освітнього процесу, нестабільного психоемоційного стану, оцінювання рекомендовано здійснювати на підставі поточного оцінювання, а не проводити у вигляді окремих підсумкових контрольних робіт.

Організаційно-педагогічні умови оцінювання в закладі освіти.

Орієнтовний розподіл годин за видами діяльності

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Всього
1.	Розбудова системи оцінювання результатів навчання учнів у новій українській школі.	2	2	–	4
2.	Об'єкти, результати, принципи та функції оцінювання результатів навчання учнів відповідно до ДСБСО.	2	2	2	6
3.	Основні види та форми оцінювання результатів навчання учнів	4	6	2	12
4.	Особливості оцінювання учнів з ООП	2	2	2	6
Разом					28
Підсумковий контроль					2
Всього					30

Рекомендована література

1. Буйдіна О. Актуальні проблеми здійснення формувального оцінювання в системі післядипломної освіти // Імідж сучасного педагога. 2020. № 6 (195). С. 21–35.

2. Мельник Н. Розбудова системи оцінювання результатів навчання учнів у закладах загальної середньої освіти Нової української школи // Нова педагогічна думка : науково-методичний журнал. 2023. № 2. С. 27–31.

3. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. Бібік. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

4. Онопрієнко О. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів : сутність і методика здійснення. Український педагогічний журнал. 2016. №4. С. 36–42.

5. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / методичні рекомендації / укладачі: Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ, УІРО, 2024, 40 с.

Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF>.

2. Зміни до Типової освітньої програми для 5–9 класів, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 09 серпня 2024 р. № 1120. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-typovoi-osvitnoi-prohramy-dlia-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity>.

3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році: лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2024 1.1/15776-24. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/ffe/c4c/66dffec4c92d2958213439.pdf>.

4. Інструкція з ведення класного журналу 5–11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0496290-08>.

5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року від 14.12.2016 № 988-р. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>.

6. Онлайн-курс «Оцінювання без знецінювання». Режим доступу: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/410>

7. Оцінювання за НУШ: що змінилося та як допомогти вчителю? Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/otsinyuvannya-zanush-shho-zminylos-ta-yak-dopomogty-vchytelyu/>.

8. 8 цікавих технік, як оцінювати учнів, і що треба врахувати. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/8-tsikavyh-tehnik-yakotsinyuvaty-uchniv-i-shho-treba-vrahuvaty/>.

9. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-organi-a957>.

10. Порядок переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47670/.

11. Порядок проведення інституційного аудиту закладів середньої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 09.01.2019 № 17. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-19>.

12. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

13. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX . Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.

14. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ : Державна служба якості освіти, 2021. 350 с. Режим доступу: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf.

15. Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 02 серпня 2024 р. 1093. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>.

16. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>.

***Примітка.** Посилання на авторів програми є обов'язковим згідно з Законом України «Про авторське право і суміжні права».*